

Budai Krónika

1. évf. 13. szám
Megjelenik minden szerdán

TÁRSADALMI, EGYESÜLETI ÉS KULTURÁLIS HETILAP

Budapest,
1939. május 31

Eltűnik a budai Országút legrégibb, legismertebb háza

A ferencesek margitkörüti templomának nagyszabású kibővítése és új köntösbe öltöztetése szükségessé teszi a Margit körút ideeső szakaszának rendezését is. Közvetlenül a zárda épülete mellett ugrik ki jónéhány méternyire a Margit körút 25. számú egyemeletes épület, amely nemcsak az útvonal egyenes irányát töri meg, hanem a forgalomnak is útjában áll. Itt kanyarodik be kétirányból is a villamos és a gyalogjáró olyan keskeny, hogy lánc-korláttal kellett a gyalogjárók testi épségét biztosítani. A főváros már régebben elhatározta, hogy kisajátítja a házat, a tárgyalások azonban a háztulajdonosokkal csak akkor vettek komoly fordulatot, amikor a ferencesek templom-építési ügye befejezett ténnyé vált. Megindultak az alkudozások és, hirtelen, a nem túlságos nagy területű ingatlan 210.000 pengőért kerül a főváros tulajdonába.

A feltűnően nagy vételárnak hirtelen a környéken és a Margit körút 25. számú ház azóta közbeszéd tárgya Budán. Nemcsak a vételára miatt, hanem azért is, mert ez a ház, amely ma a Schäffer-Lutyhen család tulajdona, egyike a legrégibb budai épületeknek. Tudomást vett róla a Műemlékek Országos Bizottsága is, amely a homlokzat díszes háromszögét és a kaput a műemlékek közé sorozta. Ez fog megmaradni mindössze a még mindig szilárd, öreg házból, amely a legenda szerint — és ezt büszkén erősítgeti a ház érdemes felügyelője — mintegy kétszázötven éves. Buda visszafoglalása után építették egyik telepes szőlőbirtokán. Mert az időtájt még világhíres szőlők voltak ezen a tájon. A szomszéd telken hirehamva sem volt még a ferencesek templomának és zárdájának.

A lebontásra kerülő, kétségtelenül régi Margit körüti ház hiteles története nem nyulik ilyen mélyen vissza. Az első hivatalos feljegyzést elsárgult régi budai telekkönyvi iratok között találtuk meg róla. Ezek elárulják, hogy 1857-ben Ráth Ferenc 10.000 forint váltókölcsonnt vett fel rá két dunaföldvári i. raelitától: Adolf Weisztől és Joser Kohntól. A kk. Grundbuchs Commission

zu Ofen-ből megtudjuk, hogy ez a Ráth Ferenc nem volt más, mint édesatyja Ráth Györgynek, a Ráth-múzeum alapítójának, a nagynevű műgyűjtőnek, akiről a Déli pályaudvar mögött utcát neveztek el.

A rongyosszélű, elfakult akták meg-elevenednek és fellebbentik a fátylat a kései ivadéok előtt, akinek a véletlen kezébe juttatta őket, hogy ellapozgasson bennük és elmélázzon rajtuk. Elmondják ezek a sárga, lúdtollal, ékes budai németséggel teleirt lapok — a gyengébbek kedvéért magyarul is — hogy Ráth Ferenc úr lelkiismereti kérdést csinált abból, hogy a ház a hozzátartozó nagy udvarral, mélyen bevájt lorpincével és szőlőjével tehermentesen maradjon családjára, ha eljön érte a kegyetlen kaszás. A Grundbuchs Commission magyar feljegyzése szerint ugyanis a 10.000 forintot visszafizette és ez a követelés 1861 június 14-én „kitáblázott”.

Ráth György és felesége, leánynevéen Wollák Catharina már tehermentesen örökölték az ingatlant, amelyet 16.000 forintba becsültek azok, akik 10.000 forintot mertek rá adni. Ezek ellenére csak 11.800 forintért tudják eladni Schober Józsefnek és nejének, Pitthofer Aloysianak. Ezek 1864 október 4-én váltak a régi ház tulajdonosaivá.

Ez az olcsó vételár azonban csak átmeneti, később egyre nagyobb lesz: a Hesz-örökösök felbecsülik és ekkor már 13.278 forintban állapítják meg a „becsarat”, amikor azonban Hesz Nepomuk János 1893 szeptember 28-án eladja Pois Norbertnek és nejének, Kimmerling Magdolnának — már 32.000 forintot kap érte. Elég szép fejlődés alig harminc év alatt. És úgy látszik, nincs zökkenő a fejlődésben a következő negyvenegynéhány esztendőben sem, amikor a vétel, illetve eladási ár tízezer pengővel haladja túl a 200.000 pengőt.

Ez a „fejlődés” azonban most végre megáll: a kisajátítást csakhamar követi a ház lebontása és a Margit körút vonalának végleges kiegyenesítése.

Az eltűnő házzal eloszlik a legenda is: a modern fejlődés és városrendezés a valósággal számol. A készülő tervek

szerint a zárda mellett a telek egyrészen díszes lépcsőfeljáratot építenek a Statisztika-parkba.

Már csak rövid idő és eltűnik Budának egyik legrégibb, közismert épülete. De nem egészen: a Margit körüti ház pontos mása megmarad Óbudán, a Lajos utcában. Ott ugyanis ugyanaz az építőmester, aki ezt a halálraitélt házat építette, még egy példányban megvalósította ugyanezt a tervét és ez az épület egyelőre még megmarad. Egyelőre...

Óbuda országzászlója Feleden

Óbuda társadalma még a múlt év novemberében országzászlót ajándékozott Felednek és nemzeti lobogót a járás 58 községének. A községek népe ezek alatt a lobogók alatt gyűlt egybe és jött be május 21-én, vasárnap Feledre, ahol lovasbandérium, feldiszitett biciklis osztagok és magyarruhás lányok várták a Jaross miniszter képviselőjében megjelenő Szentiványi József országgyűlési képviselőt, dr. vitéz Pólya Antal min. tanácsost, az Erekyés Országzászló Nagybizottság kiküldöttjét s az óbudai küldöttség vezetőjét, dr. Horváth Árpád alispánt, dr. Janisch Géza pénzügyigazgatót és a honvédség, csendőrség, Jászkun-huszárezred küldöttségeit.

Énekkarok, dalárdák, zenekarok közreműködésével zajlott le a hatalmasarányú ünnepség. A felekezeti lelkesítések megáldása után dr. vitéz Pólya avatta fel az országzászlót. Szentiványi József képviselő, a gömöri magyarság vezére, Szakál Zoltán, a Magyar Párt titkára, a forntharcosok nevében és Csák Géza dr., a járási magyar párt elnöke, tartottak lángoló hazafiságú, lelkes beszédeket. Két községi bíró talpraesett felszólalása és egy kiscgazda-költő saját költeményeinek elszavallása méltóak voltak az ünnepséghez. A rendezés érdeme dr. Horváth Béla főszolgabíróé, míg az óbudai küldöttség fogadásában a Csák és Zádor családok tevékenykedtek különösebben. Több százterítékes bankett és népünnepély fejezte be az impozáns ünnepséget, ahonnan a Kormányzó Urat hűségátvitratban üdvözölték Óbudáról dr. vitéz Pólya Antal, dr. vitéz Pólya Antalné, dr. Zsótér Dezső, dr. Zsótér Dezsóné, Erdélyi Mihály, Erdélyi Mihályné, Keller Katalin, vitéz Dezsy Jenő, Horváth Lajos,